

"Het lukt altijd en overal, dat vertrouwen hebben we nu wel"

Het Paviljoen pOp ligt midden tussen de rijwegen aan het Westplein in Utrecht. Het is een klein 'bruishuisje', dat je niet zomaar vindt. Eenmaal aangekomen blijkt het een plek vol ruimte voor sprankelende ideeën en vernieuwende initiatieven. Een duurzame oase tussen de voortrazende auto's en langstreckende treinen. Een perfecte locatie dus voor een interview met Birgit Oelkers en Irma Vroegop. Ruim twee uur lang houden ze een warm en overtuigend pleidooi voor Communitybuilding. "Eén van onze opdrachtgevers vergeleek ons werk met biologische, kleinschalige productie: het levert minder (spectaculaire) opbrengst op dan industriële productie, maar de opbrengst heeft meer voedingswaarde en is duurzaam."

Irma: "Met Communitybuilding verzet je geen wissel, maar leg je een compleet nieuw spoor aan. Het is er vaak al, maar moet worden geconstrueerd, zodat het zichtbaar wordt. Als dat lukt, ontstaat er duurzame relaties en gemeenschappen"

Resultaten? Die komen er altijd! Halverwege het interview komen we op het idee om maar eens met de resultaten te starten. Irma en Birgit hebben een 'trackrecord' dat voor zichzelf spreekt. En de ervaring dat het

altijd en overal lukt. Zoals in De Koornhorst in Amsterdam Zuidoost. Jarenlang was het er onveilig en onplezierig, nu komen de mensen weer bij elkaar over de vloer, delen ze de recreatieruimte en is er een echt 'thuisgevoel'. In Amsterdam-Oost liepen de leerlingen-aantallen op scholen terug. Door meer verbinding met de buurt te maken en de aanwezige talenten en krachten te benutten, mag je er vanuit gaan dat de leerlingen-aantallen omhoog gaan. In de Amsterdamse wijk De Baarsjes ontwierp Irma met jongeren een

dialogtafel, die beschikbaar werd gesteld aan de buurt. Aan die tafel worden nu lastige gesprekken gevoerd. Irma: "We baseren onze manier van werken op principes van Asset Based Community Development (ABCD, zie kader), waar wereldwijd bijzondere resultaten mee worden geboekt bij gemeenschapsvorming. Daarmee worden ook andere problemen opgelost zoals sociaal isolement, uitsluiting of onveiligheid. De focus ligt op wat mensen wél kunnen en op wat ze bij willen en kunnen dragen aan hun gemeenschap. We gaan uit van de vermogens en de drive van mensen, collectieve gemeenschapskracht en gelijkwaardige relaties. We beginnen daar waar de mensen zijn, doen nooit iets wat mensen ook zelf kunnen, beginnen met de agenda van de gemeenschap en gaan op zoek naar verbinders. Eén van onze opdrachtgevers vergeleek ons werk met biologische, kleinschalige productie. Waar industriële productie een hoge opbrengst heeft, maar weinig voedend en duurzaam is, levert onze manier van werken wel duurzame opbrengsten met meer voedingswaarde. In de buurt Krakeel in Hoogeveen zien we nu ook geen spectaculaire dingen, maar we hebben er met zorg gezaaid. Dat levert een mooie oogst op met nieuw zaaigoed, dus duurzaam."

Er zijn en meedoen met de buurt

Birgit vindt het cruciaal om vooraf geen resultaten te benoemen. "Dan ga je ze najagen en word je ongeduldig. Het gaat om 'gewoon' contact, om het durven loslaten dat je iets van mensen wilt. Als je meedoet met mensen in de buurt dan ontstaat er energie. Onze inzet is simpel: wij willen een verschil maken. Hoe en door wie dat uiteindelijk gebeurt, maakt niet uit. We doorbreken bestaande patronen, waardoor er nieuwe dingen ontstaan. Alles staat met elkaar in verbinding." Irma: "Bewoners blijven altijd zelf eigenaar van hun initiatief. We nemen niets over en blijven achter de coulissen. De mensen zelf krijgen het podium, zij doen het en wij zijn er. Wat ze doen krijgt pas waarde als ze het laten zien aan anderen. Wij gaan duurzame relaties aan, door goed te luisteren en terug te komen op dingen die eerder zijn gegeven. Het is zo basaal, maar tegelijkertijd zo belangrijk. Het geeft vleugels." In buurten gaan sociale professionals steeds minder 'in de uitvoering zitten'. Birgit vindt het belangrijk dat juist wel te doen. "Een sterkere gemeenschap ontstaat door 'samen doen', ongeacht wat het is: koekjes bakken, slingers ophangen, gesprekken met wethouders voeren, Communitybuilding maakt daar geen onderscheid in. "Dit is voor mijn collega opbouwwerker, dit voor de stuur-

Hoe Communitybuilding het verschil maakt, afgeleid van Asset Based Community Development (ABCD)

Reguliere manieren van werken	Werken als communitybuilder
Probleeminventarisatie en probleemgestuurd werken	Vanuit talenten, mogelijkheden en overschotten werken
Krachten kwetsbaar als tegenstelling	Kwetsbaar en krachtig als eenheid. Iedereen heeft iets bij te dragen
Gefocust op hulpvragen en doelgroepen	Gericht op verbindingen, gemeenschappen, het groter maken van de kring, mensen niet alleen eigenaars laten zijn van hun eigen problemen, maar ook van hun eigen mogelijkheden
Vanuit plannen, programma's, formats en criteria werken	Geen programma's, aansluiten bij wat er is, wat de agenda van de gemeenschap is, op zoek naar verbinders gaan. Ruimte houden voor het onverwachte
Gefragmenteerd, vanuit kokers werken	Geen grenzen. Alles doet ertoe. Het alledaagse als uitgangspunt
Gericht op individuele ondersteuning en eigen kracht	Gericht op (potentiele) gemeenschappen en gemeenschapskracht
Vanuit institutionele logica en de morele oproep om te participeren en bij te dragen	Vanuit persoonlijke, gevoelde verantwoordelijkheid, die gedeeld wordt met anderen. 'Whatever you do for me, but without me, is against me.'

groep naschoolse activiteiten, dit staat niet in mijn opdracht." Zo werken we niet, we doen alles wat nodig is om de gemeenschap sterker te maken. We zijn altijd 'involved', wat meer is dan alleen betrokken zijn. Het betekent écht meedoen. We leggen onze persoonlijkheid erin, laten ons verwonderen en raken door de kracht van de mensen en de schoonheid van wat er kan veranderen en kantelen. We doen het, omdat we anderen iets gunnen, we willen voor mensen dat het lukt. Als je echt 'involved' bent, word je onderdeel van de gemeenschap en is het bijna raar wanneer je weggaat. Dat is altijd wennen, zeker als de energie er dan weer uitgaat en iedereen terugvalt in oude structuren. Dat er weer gewerkt wordt vanuit een 'Programma gezonde buurt' of een 'Programma integrale veiligheid'. Als je werkt volgens de uitgangspunten van ABCD (zie kader) zou je eigenlijk alle Programma's moeten wegkieperen en zou iedere buurt verbinders moeten hebben, buurtbewoners die echt 'involved' zijn en kunnen en durven verbinden." En die heb je ook echt overal, maar vaak zie je ze op het eerste oog niet. Zo was er in Hoogeveen een moeder die zich ergerde aan de vernielzucht onder jongeren. Ze maakten eerst samen ruzie, maar een half jaar later organiseerden deze jongens en de moeder samen een Kerstfeest in de buurt. Die moeder is zo'n verbinder!"

Sluit aan bij wat er al is

Als je ergens 'gewoon' bent en echt meedoet in de buurt, dan is het logisch dat je aansluit bij wat er al is en gebeurt. Bij bestaande verbindingen en bij behoeften, wensen en talenten die mensen hebben. Het maakt niet uit of je welzijnswerker of ambtenaar bent. Irma heeft een voorbeeld waarin alles samenkomt. "We vroegen een meisje in Krakeel in Hoogeveen: "Wat doe je graag?" Korfbal, met een team meedoen aan een jaarlijks toernooi. Maar dan is het frustrerend als de helft van het team niet kan korfbal. Korfbal leefde best in de buurt en een aanwezige ouder werd direct vrijwillige coach. De plaatselijke korfbalvereniging hoorde ervan, besloot de vrijwillige coach te ondersteunen en nu is er een Krakeel-korfbalteam dat meedoet aan het toernooi. Het draait om het besef dat je onderdeel bent van het grotere geheel. De Maori's bouwden hun gemeenschap rondom talenten, rondom de plek in de gemeenschap die iedereen kan innemen. Je moet elkaar die plek wel gunnen en kunnen en durven aanpreken op deze talenten. In Hoogeveen ontmoetten we Colin, een jongen van 13 jaar oud. Hij was voorzitter bij de leerlingenraad geweest, dat deed hij graag. Wij vroegen hem direct een Popup-sessie te presenteren. Dat was voor ons een

'tipping point' in het leggen van verbindingen in dat traject. Colin zat zo goed in zijn rol, dat hij het voor elkaar kreeg dat de wethouder als ambassadeur van het project naar huis ging."

Verbind de cijfertjes

Verbinden gaat over het uitzetten van voelsprietten: gericht zoeken naar verbindingen. Irma: "Het start altijd bij jezelf. Dan ga je werken vanuit je intrinsieke motivatie. Zo ben ik zelf bezig met 'compassie', hoe kun je vanuit meer compassie samenleven? Ik ken een beweging waarbinnen buurten hiermee bezig zijn. Ook in Hoogeveen was er een buurt die meedeed. Via mijn eigen netwerk en interesses kwam ik zo uit bij de kartrekker in Hoogeveen, waarmee ik een nieuwe verbinding kon maken. En om die persoon zit ook weer een hele kring aan contacten. Als je je daar bewust van bent, kan er iets ontstaan. Het is als zo'n kinderopdracht. Dat je 88 puntjes

met cijfertjes met elkaar moet verbinden zodat er een figuur ontstaat. Een Excelsheet met een 'sociale kaart'; dat werkt niet. Het is een organische speurtocht, waarbij je oog moet hebben voor waar de energie zit. En die begeleid je naar het volgende punt. Als je dat niet als jouw taak ziet, valt het stil en houdt het op. Dan denk je aan het einde: "Waarom is mijn project mislukt?" Dan denk je aan van alles, maar nooit hieraan. Aan de energie die nodig is om steeds het volgende schakeltje in beweging te krijgen." Birgit: "Als je plezier niet bij jezelf kunt omarmen, dan kun je het ook niet uitstralen. Die gedachte dat werk moeite moet kosten is heel hardnekkig. Terwijl het toch prachtig is wanneer je kunt denken: "Het voelt bijna niet als werken wat ik doe." Werkers die hiermee bezig zijn, willen we meegeven: doe waar je lol in hebt! Doe het op zo'n manier dat de vonk overslaat en het plezier besmettelijk wordt."

